

Федоренко І.А.

студентка,

Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ ОФШОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

На сьогодні світову економіку неможливо уявити без офшорного бізнесу. Для мінімізації податків, збільшення прибутку і захисту свого капіталу офшорні зони використовують підприємці практично в більшості країн. Україна – не виняток, крім того, вітчизняні підприємці перебувають серед лідерів за кількістю створених офшорних компаній. І як наслідок державний бюджет несе збитки, не доотримуючи значні суми податків. Тому запобігання порушенням податкових зобов'язань фізичними і юридичними особами, які розглядають заощаджені таким чином кошти в якості додаткового джерела фінансування чи підвищення рівня рентабельності власної фінансової або виробничої діяльності, є ключовою проблемою для фінансових і правоохоронних установ провідних країн світу та міжнародних організацій [4, с. 88].

Функціонування офшорних зон та офшорних компаній зокрема, стали предметом для вивчення багатьох вчених. Так, наприклад Кахович О.О. розглядає функціонування офшорного бізнесу та необхідність його законодавчого регулювання [2, с. 13].

Мірошніченко О.В. досліджує використання офшорних механізмів ухилення від сплати податків серед можливих загроз економічній безпеці України [4, с. 89].

Пешко А.В. розглядає офшорний бізнес, як невід'ємну складову світової економіки [5, с. 233]. Однак, недостатньо розробленим залишається питання ефективного регулювання функціонування офшорних зон.

Слово «офшор» походить від англійського *ofishore* – «поза берегом», тобто «той, що знаходиться на деякій відстані від берега», і означає території, на яких діє пільговий режим оподаткування. Ми дотримуємося визначення, яке дано у великому тлумачному словнику сучасної української мови: «Офшор – території, які забезпечують пільговий режим для фінансово-кредитних операцій із закордонними учасниками в іноземній валюті» [5, с. 234]. На рівні міжнародних законодавчих актів відсутнє чітке визначення ознак офшорної зони – критеріїв, за якими та чи інша юрисдикція могла б отримати офіційний статус офшору. Тому до цього часу основним критерієм, який дає підстави вважати зарубіжну компанію офшорною, є рівень співробітництва держави, в якій ця компанія зареєстрована, з тією чи іншою міжнародною організацією.

Можна виділити чотири класичні способи виведення коштів в офшорні зони. Перший – продаж офшорним фірмам товару за заниженими цінами. Другий – оплата консалтингових послуг. Третій – виплата грошей за використання прав інтелектуальної власності. Четвертий – придбання акцій у

нерезидента. Деякі фінансово-промислові групи реєструють своїх високооплачуваних працівників у штаті дочірніх компаній з «податкових гаваней». Це дозволяє економити колосальні кошти на податках з доходів фізичних осіб, а також приховувати за завісою конфіденційності справжні розміри бонусів менеджерам. За словами експертів, діючі технології виведення коштів з України відповідають чинному законодавству і є невід'ємною частиною бізнес-стратегії українських ФПГ. Крім чотирьох основних, існує чимало інших схем роботи з офшорами. Можна звести прибуток до нуля за допомогою лізингових схем. Брати, наприклад, гвинтокрили в лізинг у своєї офшорної фірми і весь прибуток віддавати у вигляді лізингових платежів, розмір яких ніхто не обмежує. Ще одна лазівка – кредити. Власник підприємства бере позику у своєї офшорної фірми і просить державу врятувати компанію, погасивши її зовнішні зобов'язання. Дуже зручно через офшор оформляти дорогі покупки. Іншою метою виведення коштів з України є використання Private Banking для інвестицій і заощаджень. Наявність рахунку в одному з приватних банків дозволяє за допомогою портфельних менеджерів здійснювати глобальні інвестиції у будь-який фінансовий інструмент у будь-якій країні. Якщо такий рахунок відкритий в офшорній зоні, то інвестиційні доходи нерезидентів, як правило, не обкладаються місцевими податками. Крім того, забезпечується зберігання коштів шляхом географічної диверсифікації, що стало вкрай актуальним для українського бізнесу [6].

В більшості схем операцій з офшорами підприємці мають на меті збільшення свого капіталу шляхом мінімізації податків. В результаті таких дій державний бюджет втрачає податкові надходження. Тому має місце застосування певних санкцій щодо даного виду діяльності. До шляхів удосконалення офшорної діяльності варто віднести пропозицію уряду з 1 січня 2012 року ввести новий збір з операцій з офшорними юрисдикціями. Про це стало відомо з урядової презентації проекту змін до Закону «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування». Збір у розмірі 15% від бази оподаткування буде введений на п'ять років. Під адміністрування підпадатимуть операції з перерахування коштів на користь нерезидента, зареєстрованого в офшорній зоні, або на рахунки, відкриті на такій території, а також в рамках виконання зобов'язань перед іноземним суб'єктом. Крім того, митні органи зможуть заборонити експорт товарів або послуг в офшори, який здійснюється без пред'явлення документа, що підтверджує оплату збору. Контроль над виконанням Закону будуть здійснювати також банки – без факту сплати податку фінансові установи не зможуть здійснювати перерахування коштів на офшорні території [1, с. 21]. При цьому з особливою увагою слід віднестися до експортних операцій в офшори, так як на сьогодні дуже популярною є така офшорна схема: товари чи послуги продаються в офшор за заниженою ціною, а потім з офшору вже перепродаються за ринковою ціною, при цьому прибуток залишається в офшорі. Саме тому, як один з варіантів, можливо, буде ефективним застосування високого відсотку митного збору на товари чи послуги, що експортуються в офшори. Але в той

же час потрібно необхідно зменшувати податковий тиск на підприємців, наприклад шляхом зниження відсоткової ставки податку.

Впровадження в дію даних варіантів боротьби з відтоком капіталу в офшори, з часом може дати позитивні результати в галузі національної економіки.

Нагальною є також проблема використання офшорів чиновниками, як засобу приховання своїх коштів чи купівлі майна. На нашу думку для України слід звернути увагу на досвід Швейцарії в цьому питанні, де набрав чинності федеральний закон «Про реституцію неправомірно придбаних майнових цінностей політично значимих осіб». Прийняти аналогічного закону є актуальним і для України, оскільки він регулює питання як реституції, так і блокування та конфіскації майна іноземців, що перебувають на території держави [3, с. 2].

Таким чином, офшорний бізнес є поширеним серед українських підприємців. Це має негативний вплив на економіку України, так як бюджети усіх рівнів недоотримують податкові надходження. Тому політика уряду повинна бути спрямована з однієї сторони на виявлення і усунення правопорушень у сфері офшорного бізнесу, а з іншої – на підтримку підприємців, щоб вони не шукали альтернативи в офшорних зонах. Крім того в Україні необхідно створювати спеціальні підрозділи контролю за діяльності офшорних зон й продажу українських товарів та послуг у ці зони за заниженими цінами без сплати відповідних податків. Також у боротьбі з виведенням капіталів з України в офшорні центри, буде актуальним досвід таких країн як Швейцарія, США, Грузія.

Список використаних джерел:

1. Карлін М.І. Офшорні зони та їх вплив на економіку України / М.І. Карлін // Економічний форум. – 2012. – № 1. – С. 21.
2. Кахович О.О. Функціонування офшорного бізнесу та необхідність його законодавчого регулювання / О.О. Кахович // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 13-20.
3. Козьяков С.Ю. Довідка про те, як вони роблять це // День. – 2011, серпень. – С. 2.
4. Мірошніченко О.В. Використання офшорних механізмів ухилення від сплати податків серед загроз економічній безпеці України / О.В. Мірошніченко // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 1. – С. 88-94.
5. Пешко А.В. Офшорний бізнес, як складова світової економіки / А.В. Пилко // Держава і регіони. – 2006. – № 3. – С. 233-236.
6. Схеми та перспективи виводу капіталів до офшорних зон / Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку «Україна фінансова». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ufin.com.ua/analit_mat/poradnyk/109.htm.